



1917



1939



## RATUSZ MIEJSKI



2000



2004

### Dobrodzień. Siedziba władz miejskich

Ratusz jest trzecią w historii siedzibą samorządu i symbolem miasta, lokowanego na prawie magdeburskim w 1374 roku. Najstarsza wzmianka kronikarska nt. działalności burmistrza i rady miejskiej pochodzi z 1555 roku. W odległych czasach burmistrz sprawował urząd w swoim domu. Pierwszy budynek ratusza z izbą sesyjną i stróżówką został rozebrany w 1837 roku. Nowy postawiono w rogu rynku i ulicy Opolskiej. Spłonął doszczętnie wraz sądem miejskim i więzieniem w 1846 roku. Trzeci, murowany ratusz został wzniesiony w stylu eklektycznym z elementami neoklasycyzmu w 1849 roku. Połączono go też z budynkiem więziennym. Już zimą 1848 roku na parterze ratusza otwarto biura magistrackie, w kwietniu 1849 roku pomieszczenie na piętrze przekazano komisji sądowej. Ponadto rada miejska przekazała królewskiemu urzędowi skarbowemu trzy pokoje na piętrze po zachodniej stronie. Charakterystycznymi elementami ratusza są tympanon ze średnio-wiecznym herbem miasta i wieżyczka z czterema zegarami wieżowymi. W 1945 roku stał się siedzibą polskich władz administracyjnych. W budynku znajdował się również Komisariat Milicji Obywatelskiej i cele więzienne. Gruntowne renowacje ratusza przeprowadzono w latach 1934 i 2003. Oba remonty objęły przebudowę niektórych lokali, założenie nowego ogrzewania, przełożenie dachu ratusza, odnowienie tynków, założenie nowych okien i wymianę drewnianych elementów wieży ratuszowej.

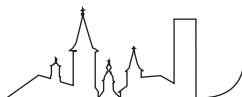
Ilustracje:

Wygląd ratusza na pocztówkach i fotografiach w różnych okresach historycznych – w latach 1917, 1939, 2000 i 2004

MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU  
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020



Wnętrze kościoła pw. św. Marii Magdaleny, 1925



Wnętrze kościoła pw. św. Marii Magdaleny, 1965



## KOŚCIÓŁ ŚW. MARII MAGDALENY



Wnętrze kościoła pw. św. Marii Magdaleny, 1970



Wnętrze kościoła pw. św. Marii Magdaleny, 2017

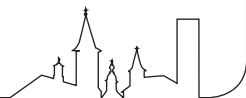
### Dobrozdzień. Kościół pw. św. Marii Magdaleny

W 1311 roku parafia z kościołem pw. św. Marii Magdaleny już istniała i przynależała do diecezji wrocławskiej. Kiedy w 1633 roku do Dobrozdzenia (Gut-  
tentag, od 1636) wkroczyły wojska szwedzkie i saskońskie, kościół parafialny  
został spalony. Nową świątynię parafianie wznosili przez kilkadziesiąt lat.  
Została poświęcona dopiero w 1720 roku. Miała ok. 20 m długości, ok. 12 m  
szerokości i 10 okien. W drewnianej wieży znajdowały się dwa dzwony, trzeci  
wisiał w wieżyczce nad kościelną nawą. Od 1778 roku ograniczono grzebanie  
zmarłych na przykościelnym cmentarzu. Kościół gruntownie odremontowa-  
ny w 1834, zamienił się w popiół w Zielone Świątki 1846 roku, podobnie jak  
wszystkie budowle w mieście. W październiku 1851 roku położono kamień wę-  
gielny a 15 listopada 1854 nastąpiło poświęcenie nowej murowanej świątyni.  
Wnętrze utrzymane w stylizacji eklektycznej, z elementami neogotyku i neo-  
baroku, bogate w zdobienia ołtarze szafiaste oraz iluzjonistycznie zaznaczone  
gzymsy i pilastry przetrwały do 1922 roku. Wówczas na ścianie za ołtarzem  
umieszczono realistyczne rzeźby Chrystusa na krzyżu, św. Jana i Matki Boskiej  
z kłęjącą pod krzyżem św. Marią Magdaleną. Ołtarzowy obraz na płótnie z wi-  
zerunkiem patronki kościoła, namalowany przez Josefa Fahnrotha w 1873, za-  
wieszono w prezbiterium. W okresie posoborowym, w 1969 roku dokonano ra-  
dykalnych zmian we wnętrzu kościoła. Nowe ołtarze, płaskorzeźby i malowidła  
potęgowały wrażenie surowości i plastycznego ascetyzmu. Pozostały jedynie  
barwne figuralne witraże, wykonane w latach 1934–1935 według projektów  
uznanego europejskiego artysty Bertholda Müllera-Oerlinghausena. W roku  
1986 roku ponownie we wnętrzu znalazły swoje miejsce niektóre rzeźby i malo-  
widła z okresu budowy kościoła, w tym malowidła olejne na desce z 1792 roku.

MUZEUM REGIONALNE W DOBROZDZIENIU  
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020







Kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny w Dobrodzieńcu

### Dobrodzień. Kościół pw. św. Marii Magdaleny

- Parafia istniała w Dobrodzieńcu już w 1311 roku. Z dobrodzieńskiej kroniki dowiadujemy się, że pierwszy drewniany kościół został zniszczony w 1633 roku, w czasie wojny trzydziestoletniej. Drugi – odbudowany w drewnie spalił się podczas wielkiego pożaru miasta w 1846 roku. Nową murowaną świątynię w stylu eklektycznym wznoszono w latach 1852–1854.
- Autorem obrazu olejnego na płótnie, ukazującego patronkę kościoła i parafii św. Marię Magdalenę jako piękną kobietę na tle skalistego krajobrazu jest Joseph Fahnroth (1838–1895), wybitny śląski malarz. Dzieło powstało w 1873 roku. Artysta przedstawił świętą patronkę w pozie modlitewnej, wpatrzoną w wykonany z drzewka krzyż. Czaszka symbolizuje przemijanie i pokutę. W malarstwie motyw czaszki, przedstawiany jako „vanitas”, oznacza marność. Ma uświadomić odbiorcy, że życie jest kruche, a dobra materialne są nietrwałe; że radość życia trwa chwilę. Naczynie z wonnościami nawiązuje do sceny umycia nóg Chrystusowi i okazania żalu za grzechy.
- Ciepły klimat wnętrza kościoła tworzą barwne figuralne witraże, wykonane w latach 1934–1935 przez nyskie firmy Ostdeutsche Werkstätten, według projektów uznanego europejskiego artysty Bertholda Müllera-Oerlinghause na (1893–1979). Dobrodzieńskie witraże, pełne wyrazu i ekspresji, zdobyły uznanie parafian i znawców tej dziedziny sztuki. Ilustrują osiem tekstów ewangelicznych. Jeden z witraży przedstawia Marię Magdalenę obmywającą stopy Jezusa podczas uczyty u faryzeusza Szymona. Podobnie jak malowidło Fahnrotha, również witraż ukazuje kobietę zamożną, nie stroniącą w przeszłości od światowych próżności, a teraz pokutnicę, oczekującą od Chrystusa odpuszczenia win. Fundatorem witrażu był parafianin – kupiec Karl Schatka.

MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIEŃCU  
 Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu





NOS  
CUM  
PROLE  
PIA  
BENEDICAT  
VIRGO  
MARIA

### Dobrodzień. Statua Madonny z Dzieciątkiem

27 lipca 1933 roku w „Oberschlesien im Bild” po raz pierwszy ukazało się zdjęcie statuy Madonny z Dzieciątkiem [Mariensäule] w Dobrodzieniu [Gutten-tag] z podpisem, że zwrócona w stronę rynku, jest jego perłą. Zatem w 1933 roku, kiedy proboszczem parafii św. Marii Magdaleny w Dobrodzieniu był ks. Johann Gladisch, na dziedzińcu przed kościołem na wysokim granitowym postumencie została ustawiona figura Matki Bożej z Dzieciątkiem, wykuta w marmurze w modernistycznym stylu. Pomnik powstał w nyskich warsztatach „Ostdeutsche Werkstätten” – w tej samej firmie, która w latach 1933–1935 wykonywała witraże dla parafialnego kościoła. Postument ma wymiary 400x50x50 (cm), figura Maryi z Dzieciątkiem – 230 cm. Na postumencie umieszczono napis NOS CUM PROLE PIA BENEDICAT VIRGO MARIA [Niech ze swoim Dzieciątkiem błogosławi nam Dziewica Maryja]. Jest to powitanie członków Ruchu Szentszackiego, tzn. międzynarodowego ruchu rzymskokatolickiego, maryjnego, pedagogicznego i apostołskiego, założonego w 1914 przez o. Josefa Kentenicha w Schönstatt – dzielnicy miasta Vallendar, leżącego koło Koblenj w Niemczech. Sanktuarium w Schönstatt, które stanowi centrum międzynarodowego ruchu, jest poświęcone Matce Bożej Trzykroć Przedziwnej [Mater Ter Admirabilis]. Na jego wzór na całym świecie „Rodzina Szentszacka” wznosi kościółki o skromnych wnętrzach, w których znajdują się: ołtarz z obrazem Matki Bożej, figury świętych apostołów Piotra i Pawła oraz św. Michała Archanioła. Dzisiaj w Dobrodzieniu obraz Matki Bożej w oryginalnej formie kapliczki nawiedza rodziny skupione w kregach, zgodnie z przesłaniem założyciela ruchu „Weźcie obraz Matki Bożej i dajcie jej honorowe miejsce w waszym domu. To miejsce stanie się miniaturą sanktuarium . . .”

MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU

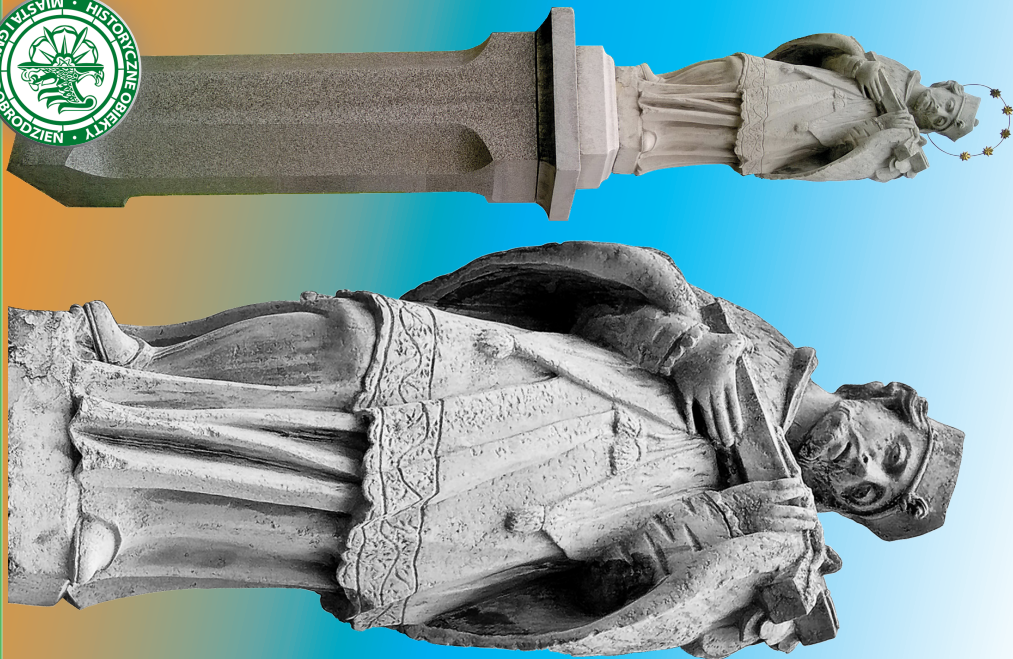
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020







## Dobrodzień. Statua Madonny z Dzieciątkiem

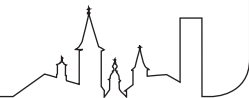
27 lipca 1933 roku w „Oberschlesien im Bild” po raz pierwszy ukazało się zdjęcie statuy Madonny z Dzieciątkiem [Mariensäule] w Dobrodzieniu [Gutten-tag] z podpisem, że zwrócona w stronę rynku, jest jego perłą. Zatem w 1933 roku, kiedy proboszczem parafii św. Marii Magdaleny w Dobrodzieniu był ks. Johann Gladisch, na dziedzińcu przed kościołem na wysokim granitowym postumencie została ustawiona figura Matki Bożej z Dzieciątkiem, wykuta w marmurze w modernistycznym stylu. Pomnik powstał w nyskich warsztatach „Ostdeutsche Werkstätten” – w tej samej firmie, która w latach 1933–1935 wykonywała witraże dla parafialnego kościoła. Postument ma wymiary 400x50x50 (cm), figura Maryi z Dzieciątkiem – 230 cm. Na postumencie umieszczono napis NOS CUM PROLE PIA BENEDICAT VIRGO MARIA [Niech ze swoim Dzieciątkiem błogosławi nam Dziewica Maryja]. Jest to powitanie członków Ruchu Szentszackiego, tzn. międzynarodowego ruchu rzymskokatolickiego, maryjnego, pedagogicznego i apostołskiego, założonego w 1914 przez o. Josefa Kentenicha w Schönstatt – dzielnicy miasta Vallendar, leżącego koło Koblenj w Niemczech. Sanktuarium w Schönstatt, które stanowi centrum międzynarodowego ruchu, jest poświęcone Matce Bożej Trzykroć Przedziwnej [Mater Ter Admirabilis]. Na jego wzór na całym świecie „Rodzina Szentszacka” wznosi kościółki o skromnych wnętrzach, w których znajdują się: ołtarz z obrazem Matki Bożej, figury świętych apostołów Piotra i Pawła oraz św. Michała Archanioła. Dzisiaj w Dobrodzieniu obraz Matki Bożej w oryginalnej formie kapliczki nawiedza rodziny skupione w kregach, zgodnie z przesłaniem założyciela ruchu „*Weźcie obraz Matki Bożej i dajcie jej honorowe miejsce w waszym domu. To miejsce stanie się miniaturą sanktuarium ...*”

MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU

Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020





### Dobrodzień. Figury św. Jadwigi Śląskiej

- Polichromowaną rzeźbę (z 1934) z kościoła pw. św. Marii Magdaleny charakteryzuje dynamizm, ruch oraz okazałe szaty ze złoceniami. Są to cechy stylu barokowego w sztuce. Na głowie nieznacznie pochylonej, ze wzrokiem skierowanym w dal, ma koronę księżęcą. Święta w lewej ręce trzyma makietę parafialnej budowli, gestem prawej dłoni wyraża podjęcie swej opieki nad świątynią. Pełnoplastyczną polichromowaną rzeźbą jest również wizerunek z kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny. Święta jest ukazana w pozycji statycznej, frontalnie, z głową uniesioną do góry i wzrokiem skierowanym w niebo. Na sobie ma ciemnobrązowy, długi, wąski habit zakonny, po-fałdowany, sztywno opadający oraz bordowy płaszcz księżęcy spięty pod szyją kłamrą i mitrą na głowie. W lewej ręce trzyma makietę kościoła, w prawej – parę butów. Atrybuty świętej uwidocznione w obu rzeźbach należą do ikonografii chrześcijańskiej, nawiązują do jej życia i czynią ją lepiej rozpoznawalną.
- Jadwiga urodziła się ok. 1174 roku. Była córką księcia bawarskiego Bertholda VI von Andechs i Agnes von Wettin von Rochlitz. Pochodziła ze znanego rodu – jej dwie siostry były królowymi. Otrzymała dobre wykształcenie i wychowanie w klasztorze benedyktynek w Kitzingen koło Würzburga. W wieku 12 lat posłu-biła 18-letniego księcia Henryka I (Brodatego) i osiadła na Śląsku. Urodziła sied-mioro dzieci. W 1209 roku księżęca para złożyła śluby czystości przed biskupem Wawrzyniecem we Wrocławiu. Księżna zakładała klasztory i szpitale, ufundowała kilkanaście kościołów parafialnych. Po śmierci księcia w 1238 roku zamieszkała w trzebnickim klasztorze. Zmarła w 1243 roku w opinii świętości. W 1267 roku została kanonizowana przez papieża Klemensa IV. Odtąd jest czczona jako pa-tronka Śląska. Wspomnienie liturgiczne przypada 16 października.







## PARAFIA ŚW. MARII MAGDALENY W DOBRODZIENIU

MISJE ŚWIĘTE • 6.12.2020 – 13.12.2020

### Dobrodzień. Parafia pw. św. Marii Magdaleny

• Parafia istniała w Dobrodzieniu już w 1311 roku. Św. Maria Magdalena – choć w średniowieczu była postacią kontrowersyjną – była czczona, opisywana np. przez Hrabanusa Maurusa i Jakuba de Voragine w „Żywotach” oraz ukazywana na malowidłach jak wygłasza kazania do apostołów i pierwszych chrześcijan. Współcześnie jest postrzegana jako założycielka chrześcijaństwa i inicjatorka stworzenia dogmatu zmartwychwstania Chrystusa, stanowiącego fundament religii chrześcijańskiej.

• W parafii pw. św. Marii Magdaleny co 10 lat odbywają się misje ludowe, czyli wielodniowe rekolekcje, których celem jest umocnienie parafian w wierze i zjednoczenie chrześcijańską miłością. 6 grudnia 2020 roku – w drugą niedzielę adwentu – w kościele parafialnym rozpoczęły się „Misje Miłosierdzia Bożego” pod hasłem „Jezu ufam Tobie”, które prowadzili ojcowie jezuiti Józef Klemenz i Longin Płachta. Program „Misji Świętych” obejmował tematykę: „Dzień ufności” – „Pokuta drogą do Miłosierdzia Bożego” – „Dziękczynienie za pojednanie” – „Miłosierdzie okazane ludziom w różnych powołaniach” – „Zawierzenie parafii Miłosierdziu Bożemu” – „Dzień Matki Miłosierdzia” – „Dzień Eucharystii”. Ważnym wydarzeniem było poświęcenie nowego „Krzyża Misyjnego” przez ks. prob. Mariusza Klemena i misjonarzy przy udziale wiernych, w niedzielę 13 grudnia 2020, po zakończeniu Mszy św. o godz. 10:30.

Ilustracje:

- Kościół pw. św. Marii Magdaleny, 2020
- Jezus Miłosierny (wg obrazu Marcina Kazimirowskiego, 1934)
- Maria Magdalena (wg obrazu Josefa Fahnrotha, 1873)
- Poświęcenie nowego krzyża misyjnego, 2020

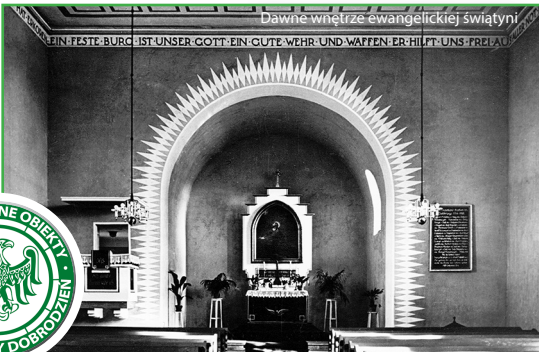
MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU

Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020





## POEWANGELICKI KOŚCIÓŁ NAWIEDZENIA NMP



Wnętrze kościoła katolickiego w latach 70. XX w.

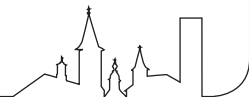


Współczesne wnętrze kościoła i obraz ze sceną Nawiedzenia NMP

### Dobrozdzień. Poewangelicki kościół Nawiedzenia NMP

• Ewangelicy założyli gminę wyznaniową w Dobrozdzień w 1834 roku. Dwanaście razy w roku odprawiali nabożeństwa w katolickim kościele św. Walentego. Budowę swojej świątyni rozpoczęli w lipcu 1848 roku. Kościół wzniesiono w stylu eklektycznym, z elementami neoromańskimi. Wieżę kościelną z ostrosłupowym zadaszaniem zwieńczono iglicą z podłużną kulą i krzyżem. W drugiej połowie 1851 roku odbyła się uroczystość poświęcenia świątyni, liczącej 250 miejsc siedzących. Została włączona jako filiał do parafii oleskiej. W 1854 roku zawieszono dwa dzwony różnych rozmiarów, odlane przez wrocławskiego ludwisarza W. Seitnera. Samodzielną parafię w Dobrozdzień erygowano 1 maja 1894 roku. W sąsiedztwie kościoła, w 1898 roku wybudowano pastorówkę. W 1904 roku parafia liczyła 650 wiernych. Wyznawcy pochodzili z 35 okolicznych miejscowości. Pod koniec 1944 roku większość ewangelików wyemigrowała.

• W maju 1945 roku do Dobrozdzień i okolicznych wiosek przesiedlono z Barszczowic koło Lwowa na Ukrainie około 1600 osób. Przywieźli olejny obraz ze swego parafialnego kościoła, ukazujący scenę nawiedzenia św. Elżbiety przez Matkę Bożą, namalowany przez Jadwigę Starakówną w 1928 roku. Poewangelicka świątynia została przekazana katolikom ze Wschodu. Po podziale dobrozdzieńskiej parafii św. Marii Magdaleny, dekretem z 21 września 1947 roku powstała druga parafia, pod wezwaniem Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny. Została poświęcona 5 grudnia 1948 roku i objęła katolików z części Dobrozdzień i Makowicz oraz wszystkich z Ligoty Dobrozdzieńskiej i Błachowa. W świątyni nadal znajduje się poewangelicki obraz ołtarzowy Chrystusa modlącego się w Ogrójcu, kamienna chrzcielnica i organy firmy Müller-Schultze z 1851 roku. Są to również symbole ekumenicznej ciągłości i wzajemnego szacunku.







Obrazy ołtarzowe kościoła przekonwertowanego

**Dobrodzień. Kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny** przed rokiem 1945 był świątynią ewangelicką. Wznoszono ją w latach 1848–1851. Samodzielną parafię ewangelicką w Dobrodzieniu erygowano w 1894 roku. W sąsiedztwie kościoła, w 1898 roku wybudowano pastorówkę. Pod koniec 1944 roku większość ewangelików wyemigrowała. W świątyni nadal znajdują się: poewangelicka kamienna chrzcielnica, 9-głosowe organy firmy Müller–Schultze z 1851 roku oraz obraz ołtarzowy z wizerunkiem **Chrystusa modlącego się w Ogrójcu**. Jest to kopia realistycznego obrazu olejnego Heinricha Hofmanna (1824–1911) pt. „**Christus in Gethsemane**”. Oryginał, zakupiony przez Johna D. Rockefellera Juniora, znajduje się w Riverside Church w Nowym Jorku i jest jednym z najczęściej kopiowanych obrazów na świecie. W dobrodzieńskim kościele ewangelickim obraz był umieszczony w nastawie ołtarzowej.

W maju 1945 roku do Dobrodzienia i okolicznych wiosek przesiedlono z Barszczowic koło Lwowa na Ukrainie około 1600 katolików. Przejęli opuszczony kościół ewangelicki. Po podziale dobrodzieńskiej parafii św. Marii Magdaleny, w 1947 roku utworzono drugą parafię pod wezwaniem **Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny**. Repatrianci przywieźli bowiem z Barszczowic olejny obraz ołtarzowy ze swego parafialnego kościoła pod tym wezwaniem, namalowany przez Jadwigę Starakówną w 1928 roku, ilustrujący wizytę Maryi u Jej krewnej Elżbiety, która wraz z mężem Zachariaszem mieszkała w oddalonym o ponad 140 km od Nazaret miasteczku Ain Karem. Słowa powitania „*Błogosławionaś Ty między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona. A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie?*” zostały zapisane przez św. Łukasza. Obraz jest zawieszony nad ołtarzem bocznym.





Św. Wojciech

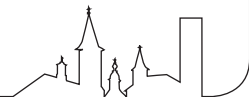


Św. Teresa Benedykta od Krzyża

### Dobrodzień. Kapliczka św. Wojciecha i św. Teresy Benedykty od Krzyża

• Lokalna tradycja głosi, że w 984 roku, w drodze z Prus do Krakowa, w Dobrodzieniu zatrzymał się biskup Wojciech [Adalbert]. Według legendy w *dniach, w których zawitał do nich biskup Wojciech budowali wspólnymi siłami drewniany kościółek. Biskup wzruszony życzliwością swych gospodarzy oraz ich zaangażowaniem w budowę świątyni – pobłogosławił ją i przepowiedział, że jak długo zostanie z kościółka choć jeden kotek tak długo zarazy będą omijały tę miejscowość. Rzeczywiście, choć wokół były tereny bagniste, te największe znane z opisów liczne epidemie, omijały miasto. Inną wersję legendy o pobycie biskupa na ziemi opolskiej podał śląski publicysta i poeta Józef Lompa: Ś. Wojciech podróżując z tamtąd dalej pieszo, przybył do Dobrodzienia i miał tam na tam miejscu kazanie gdzie na słupie posąg jego na przeciw studzienki stoi, która od niego początek swój wzięść miała. W okolicy Dobrodzienia lud o nim to wspomnienie utrzymuje, że gdy tam przyszedł, na ten czas właśnie kościółek na cześć Ś. Walentego stanowiono.*

• W latach 1906–1912 w Dobrodzieniu u swych ciotek bywała Edith Stein, blińska krewna pochodzenia żydowskiego (\* 12 X 1891, † 9 VIII 1942), przy okazji pobytu podczas wakacji u dziadków w Lublińcu, rodzinnym mieście matki. Dlatego z inicjatywy parafian w kapliczce przy kościele pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, obok zabytkowej figury św. Wojciecha, została umieszczona a poświęcona 9 VIII 2010 roku, wykonana w stylu ludowym rzeźba św. Teresy Benedykty od Krzyża, karmelitanki i męczennicy kościoła katolickiego – Edyty Stein – wyniesionej na ołtarze 11 X 1998 roku przez papieża Jana Pawła II. Stała ustanowiona patronką Europy, obok św. Brygidy ze Szwecji i św. Katarzyny ze Sieny. Jest również patronką Dobrodzienia, podobnie jak św. Wojciech.







## KOŚCIÓŁ ŚW. WALENTEGO



Dawny i współczesny widok kościółka.



Wnętrze kościółka przed i po remoncie w 2020

### Dobrodzień. Kościół pw. św. Walentego

Kościół istniał już w XVI wieku. Został spalony w okresie wojny trzydziestoletniej, kiedy w latach 1620 i 1633 przez ziemię dobrodzieńską przeszły wojska polskie, szwedzkie i saskońskie siejąc zniszczenie i śmierć. Pierwsza wzmianka o istnieniu szpitala przytułkowego i „Walencinka” w jego sąsiedztwie, poświęconego męczennikowi, obrońcy przed chorobami umysłowymi, pochodzi z 1644 roku. Wówczas Adam Wilhelm Dobrodziński – filozof i teolog – podarował swą rolę jako źródło dochodów z dzierżawy oraz ufundował nowy ołtarz. Kościółek został wzniesiony w stylu ludowego baroku, w konstrukcji zrębowej, pokryty gontami. Jest jednonawowy, orientowany, z wieżą słupową i baniastym hełmem zwieńczonym latarnią, z przedsionkiem od strony zachodniej. Prostokątna nawa została przykryta sklepieniem płaskim, w prezbiterium przypomina wieko trumny. Pierwotnie ściany wewnętrzne były ozdobione ornamentami pasowymi o motywach roślinnych i inskrypcjami. Pięć większych okien kościółka zamknięto łukiem segmentowym. Zakrystia jest czworoboczna o płaskim stropie. Obraz w centrum przedstawia stojącego św. Walentego z palmą męczeńską w ręku, na tle nieba i budynków, w otoczeniu modlących się postaci osób świeckich i duchownych, z niemowlęciem owiniętym w bandaż u jego stóp. W zwieńczeniu retabulum, w obłokach i glorii znajduje się gołębica i popiersie Boga Ojca z globem w ręku. Przy ołtarzu ustawiono polichromowane bramki, ozdobione główkami puttów i stojącymi postaciami rycerzy. Na chórze znajduje się wartościowa szafa organowa z instrumentem, wykonana w 1887 przez firmę organmistrzowską Schlag und Söhne ze Świdnicy [Schweidnitz]. Ołtarz główny oraz organy charakteryzują się wysoką klasą artystyczną i historyczną. Gruntowne remonty kościółka przeprowadzono w latach 1830, 1901, 1955, 1971, 2002, 2010 i 2012.

MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU  
 Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020





## Kościół pw. św. Walentego w Dobrodzieniu

### Dobrodzień. Kościół pw. św. Walentego

Najstarszy zapis kronikarski o istnieniu „Walencinka”, poświęconego patronowi chorych na epilepsję (i zakochanych), pochodzi z 1644 roku. W kościółku, wzniesionym w stylu ludowego baroku, znajduje się ołtarz rzeźbiony w drewnie i polichromowany, ze złoceniami. Na wysokich postumentach, zdobionych płycinami z główkami aniołów zostały umieszczone po dwie bazy z każdej strony z kręconymi kolumnami, dekorowanymi łodygami z liśćmi. Powyżej kapiteli, w zwieńczeniu retabulum znajduje się kompozycja rzeźbiarska – Gołębicą (ikonograficzny symbol Ducha Świętego) i popiersie Boga Ojca z globem w ręku, w obłoku i aureoli w formie promieni. Po bokach, na belkowaniu siedzą aniołki z rozpostartymi skrzydłami. Powyżej tabernakulum, oznaczonego literami A – Ω, w centrum nastawy ołtarzowej, w dekoracyjnej ramie ozdobionej roślinną wicią i zwieńczonej półkuliście, umieszczono obraz olejny na płótnie z wizerunkiem patrona kościoła, o wyraźnie zaznaczonych rysach twarzy. Stojący św. Walenty, jest otoczony klęczącymi i modłącymi się postaciami osób świeckich i duchownych na tle nieba i budynków. U stóp patrona złożono niemowlę owinięte w bandaż. Lewą rękę ma zgiętą w łokciu i przyciśniętą do piersi. W ręce prawej trzyma palmę – symbol męczeństwa i triumfu. Święty kapłan jest ubrany w białą albę i bogato haftowany ornat. Jego głowa jest otoczona nimbem. Kompozycję ołtarzową uzupełniają stojące po bokach ołtarza zdobione snycerką bramki ołtarzowe, zamknięte od góry półkuliście i dekorowane liśćmi akantu. W miejscu zworników znajdują się główki aniołków (putto). Powyżej na płaskich postumentach stoją rzeźby rycerzy w zbroi. Rycerz po lewej trzyma w prawej dłoni włócznię a płaszcz ma przerzucony przez zgiętą lewą rękę; stojący z prawej strony w jednej ręce ma chorągiew a jego wyprostowaną prawą rękę owija płaszcz.

MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIEŃIU  
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu







## Dobrodzień. Zabytkowe organy poewangelickiego kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny i kościoła pw. św. Walentego

• W 1851 roku konsekrowano nowo wybudowany kościół ewangelicki. Z kolekt kościelnych oraz kolekt domowych, zatwierdzonych w lipcu 1851 przez departament, które przyniosły 1 200 talarów, ukończono budowę wieży kościelnej i zawieszono dzwony. Zbudowano empore (chór muzyczny). W 1851 roku zakupiono również organy firmy Müller u. Schulze z Wrocławia [Breslau], posiadające jeden manual z dziesięcioma rejestrami i jeden łącznik pedałow. Organmistrz Moritz Robert Müller i jego synowie zapisali się trwale w tradycji budownictwa organowego na Górnym Śląsku. Liczba zbudowanych przez nich instrumentów, nawet w odległych miejscowościach, świadczy o rozmachu firmy i wyjątkowych umiejętnościach organmistrzów.

• W kościółku św. Walentego, wybudowanym ok. 1640 roku, znajduje się wartość szafa organowa wraz z instrumentem, wykonana w 1887 roku przez firmę organmistrzowską Schlag und Söhne ze Świdnicy [Schweidnitz]. Wykonawca był znany na całym Śląsku, a nawet poza jego granicami, nagradzany medalami i wyróżnieniami. Organy są unikatem ze względu na swoją budowę i rozwiązania techniczno-brzmieniowe. Jest to instrument dwugłosowy, dwumanałowy z pedałem, z wiatrownicą klapową, trakturą mechaniczną i kontuarem mechanicznym, wbudowanym we front cokołu szafy organowej. W niej znajdują się dwa sprzężone miechy klinowe, napętniane dźwignią ręczno-nożną. W zestawie piszczałek jeden z głosów jest pryncypałowy, drugi fletowy. Pierwsze tony obu głosów są drewniane, po czym następują piszczałki metalowe. Pełne brzmienie przywrócono organom w 2013 roku.





## CMENTARZ EWANGELICKI



### Dobrozdzień. Cmentarz ewangelicki

Dokładna data założenia cmentarza ewangelickiego w Dobrozdzeniu [Gut-  
tentag] nie jest znana. Wyznawcami Kościoła ewangelickiego w regionie do-  
brodzieńskim była w większości ludność napływowa z terenu Niemiec i Czech  
– wojskowi, rzemieślnicy, przedsiębiorcy. Przynależeli do gminy ewangelickiej  
w Molnej [Mollna], gdzie od 1758 roku istniał zbor protestancki. W 1768 roku  
objęła ich nowo powstała parafia w Ozimku [Malapane]. Swoją gminę wyzna-  
niową dobrodzieńscy luteranie utworzyli w 1837 roku. Wówczas comiesięczne  
nabożeństwa odbywały się w katolickim kościele św. Walentego. Kiedy w 1851  
roku konsekrowano ewangelicką świątynię w Dobrozdzeniu, zapewne cmen-  
tarz wyznaniowy już był założony. Parafia istniała do 1945 roku. Cmentarz  
przetrwał do naszych czasów. W okresie powojennym celowo pokrywano nie-  
mieckie napisy na pomnikach smółą, aby uchronić je od zniszczenia a potom-  
ków zmarłych parafian ocalić przed prześladowaniami. Kilkanaście nagrobków  
zachowało się w dobrym stanie. Ostatni pochówek odbył się tu w 1974 roku.  
Cmentarz podlega Gminie Dobrozdzień i jest objęty ochroną konserwatora za-  
bytków. Cmentarz jest porządkowany przez wiernych z parafii Nawiedzenia  
Najświętszej Maryi Panny.

#### Ilustracje:

- Nagrobek nauczyciela i organisty Juliusa Herrmanna, 1898
- Nagrobek pastora Maxa Kasperczyka, proboszcza w latach 1913–1937
- Nagrobek żołnierza węgierskiego z okresu I wojny światowej, 1914
- Prace porządkowe i renowacyjne w wykonaniu młodzieży parafii NNMP

MUZEUM REGIONALNE W DOBROZDZIENIU  
 Opiacowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opole







CMENTARZ



ŻYDOWSKI



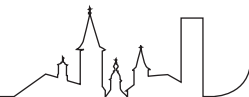
Wizyta ambasadora Izraela w Polsce Shewacha Weissa, 2002



Występ Chóru Synagogi Pod Białym Bocianem, 2002

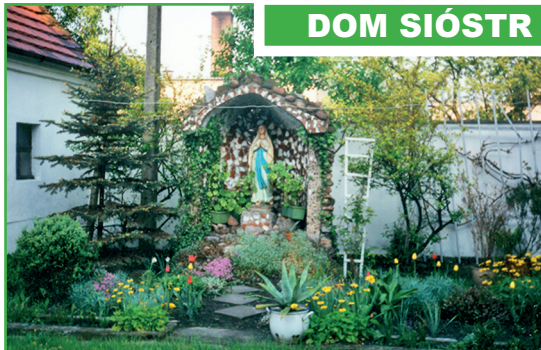
## Dobrodzień. Cmentarz żydowski

Gmina żydowska w Dobrodzieniu kupiła od miasta parcelę na cmentarz w 1750 roku. Z zapiszków kronikarskich wynika, że już przed 1700 rokiem w tym miejscu grzebano zmarłych. W 1797 roku Löbel Sachs i Herschel Singer nabyli kolejny kawałek ziemi na powiększenie cmentarza, więc liczył 0,54 ha powierzchni. Zamożni Żydzi opłacali miejsca na groby, dla ubogich były bezpłatne. Ogrózenie z cegły i kamienia, z okazałą bramą, ufundowali bracia L. i A. Sachs. W pobliżu stróż-grabarz posiadał swój dom mieszkalny. W okresie drugiej wojny światowej cmentarz nie został zniszczony i liczył około 150 nagrobków; najstarszy pochodził z 1773 roku. Ostatni pochówek miał miejsce w 1936 roku. Kirkut był własnością gminy żydowskiej do 1939 roku, następnie przejęło go Zrzeszenie Żydów w Niemczech, w 1943 roku – policja państwowa. Od 1945 cmentarz stanowi własność Skarbu Państwa Polskiego. Był zadbane do roku 1956, dopóki żył ostatni grabarz i opiekun miejsca Johann Maziol. Później cmentarz zarastał samosiejkami. Był dewastowany, rozkładano macewy i murowane ogrodzenie cmentarza. Dom stróża został rozebrany. Zachowało się kilkadziesiąt macew i tkwiących w ziemi podstaw nagrobków. Są to zazwyczaj płyty kamienne, ustawione w pionie, o prostokątnym albo łukowatym zakończeniu. Pierwotnie były malowane na kolor czerwony, niebieski, żółty, zielony, czarny, srebrny lub złoty. Ślady zastosowanej kolorystyki zachowały się jedynie na kilku macewach. Od około 1850 roku, na wschodniej stronie płyty, pojawiały się również napisy w języku niemieckim, co wiązało się z procesem asymilacji Żydów. Od 2001 roku cmentarz pozostaje pod stałą opieką Domu Kultury – inicjatora akcji „Antyschematy”. Cmentarz jest dziś jedynym autentycznym śladem wielowiekowego istnienia społeczności żydowskiej na naszym terenie, która oprócz cmentarza posiadała synagogę, mykwę oraz szkołę.





## DOM SIÓSTR ELŻBIETANEK

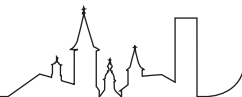


### Dobrodzień. Klasztor Sióstr Elżbietanek

Siostry ze Zgromadzenia Sióstr Świętej Elżbiety przybyły do Dobrodzienia w 1894 roku na życzenie królowej Caroli Saskiej – fundatorki szpitala [Königin-Carola-Stiftung] i podjęły posługę zgodnie ze swoim zakonnym charyzmatem, jako siostry-pielęgniarki. Mieszkały i pracowały w szpitalu. Po śmierci królowej były zmuszone kwestować po okolicznych wioskach. Założyły gospodarstwo, hodowały zwierzęta, uprawiały ogród. Bezinteresownie sprawowały opiekę nad chorymi w mieszkaniach. Prowadziły zajęcia z dziećmi w domu parafialnym. Podczas wojen leczyły przywożonych z frontu rannych i zakażonych żołnierzy. W 1945 roku wojsko radzieckie zabrało siostrom żywy inwentarz oraz osobiste rzeczy. W 1954 zakonnice pochodzenia niemieckiego wywieziono w ramach akcji „X-2”, pozostałe ulokowano w izbie na strychu szpitala. W 1956 roku placówkę upaństwowiono, elżbietanki utraciły pracę. W 1961 roku siostry otrzymały wypowiedzenie najmu mieszkania na poddaszu. W 1963 roku zamieszkały w domu, który przed wojną był własnością Berthy i Minny Stein. Były ciotkami Edith Stein, która odwiedzała je w latach 1906–1912. W latach 1969–2020 siostry elżbietanki pełniły funkcje zakrystianek i katechetek w parafii św. Marii Magdaleny i opiekowały się szpitalną kaplicą. W 2021 roku klasztor w Dobrodzieniu został postawiony w stan likwidacji a budynek nabył Caritas Diecezji Opolskiej.

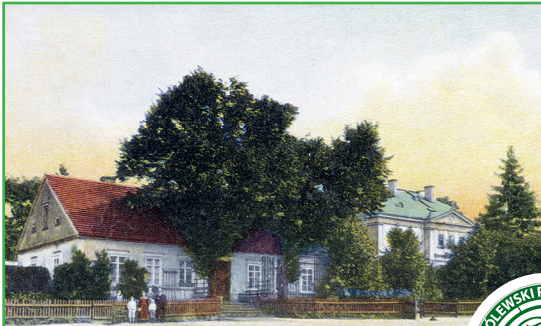
#### Ilustracje:

- Królowa Carola Saska i siostry elżbietanki przy łożu chorej, 1894
- Dom Zgromadzenia Sióstr Elżbietanek w Dobrodzieniu, 2010
- Grota z figurą Matki Bożej z Lourdes w obrębie domu zakonnego, 2004
- Kaplica klasztorna z witrażami z wizerunkiem św. Józefa z Dzieciątkiem, 2005









Dawny Zamek Dobrodzień



Dawny Zamek Dobrodzień



Park Hotel w Dobrodzieńiu



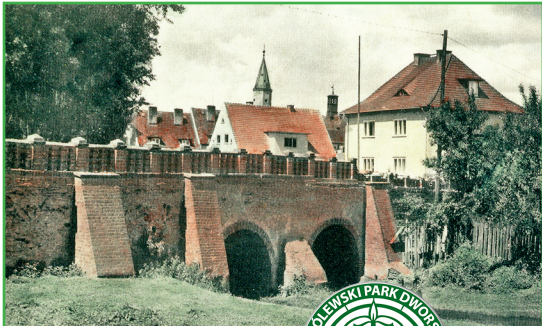
Park Hotel w Dobrodzieńiu

## Dobrodzień. Dawny Zamek Dobrodzień

W 1452 roku, decyzją księcia strzelecko-niemodlińskiego Bernarda, Dobrodzień stał się dobrem rycerskim [Rittergut]. Wówczas w tym miejscu wzniesiono zamek. Przez wieki budowla nosiła nazwę Schloß Guttentag, lecz nie był to obiekt militarny. W okresie piastowskim i habsburskim (1532–1740) kolejni właściciele zapewne mieszkali w zamku. W latach 1740–1927 właściciele „państwa” Dobrodzień [Herrschaft Guttentag] – przedstawiciele pruskich i saksońskich rodów szlacheckich, książęcych i królewskich ustanawiali swoich pełnomocników, aby zarządzali ich dobrodzieńskimi dobrami, więc oni tutaj rezydowali. Tu znajdował się też urząd dworski. Przed wielkim pożarem miasta zamek był kilkakrotnie przebudowywany. W 1846 roku spłonął doszczętnie. Zamek został odbudowany w latach 1848–1849 w stylu neoklasycystycznym przez księcia Wilhelma Augusta von Braunschweig-Lüneburg-Öls, pana na Dobrodzieniu w latach 1815–1884. Budowlę wzniesiono z cegły, z dachem krytym gontem. Fasadę ozdobiono pilastrami i ryzalitem z tympanonem, nadokiennymi gzymsami i boniowanym cokołem. Do 2018 roku obok zamku stała rządcówka, datowana 1848. Ostatnimi właścicielami majątku, w latach 1884–1927, byli królowie sascy z rodu Wettinów. Od 1894 roku królewskim pełnomocnikiem był Siegfried Hepner. W okresie III powstania śląskiego (1921) w zamku byli zakwaterowani również polscy oficerowie. Od roku 1926 w dokumentach widniało nazwisko Ferdinanda Schreiber, jako dzierżawcy. W 1937 roku był już właścicielem obiektu i dworskiego majątku. Po zakończeniu drugiej wojny światowej w budynku mieściły się biura Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „Jedność” w Dobrodzieniu, gospodarującej na podworskich gruntach w latach 1949–1997. Od roku 2001 „zamek” pełni funkcję prywatnego hotelu pn. Park Hotel.







Zabytkowy most, 1941



Zabytkowy most, 1965



## MOST PODWORSKI



Zabytkowy most, 2002



Zabytkowy most, 2008

### Dobrodzień. Most podworski

Pierwsza historyczna wzmianka o istnieniu dworu i folwarku w tej okolicy pojawia się już w średniowieczu. W 1452 roku książę wielkostrzelecki Bernard przekazał dobra dobrodzieńskie i prawa do miasta staroście strzeleckiemu Heinrichowi von Cronskau vel Henrykowi Kranczkowskiemu. Książęce miasto Dobrodzień stało się posiadłością rycerską, miastem zależnym od swego pana. Od tego momentu jest mowa o pańskim dworze przy mieście, które w późniejszych wiekach było własnością namiestników Habsburgów oraz szlacheckich, książęcych i królewskich rodów pruskich. W tym miejscu znajdował się też staw dworski i młyn. Most kamienny z granitu gruboziarnistego wybudowano w 1610 roku. Upamiętnia swoich budowniczych – Daniela i Magdalenę Jarockich, właścicieli majątku w latach 1585–1648. Kolejna wzmianka nt. mostu pojawiła się w urbarzu z połowy XVII wieku, w którym wyszczególniono m.in. obowiązki mieszczan, polegające na wykładaniu dylami mostu i stawu zamkowego. W niezmiennym przez wieki kształcie most przetrwał do lat 70. XX wieku. Wtedy pracownicy Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „Jedność” w Dobrodzieńcu przeprowadzili remont mostu, poszerzając go z użyciem cegieł i betonu. Przeprowadzane okresowo ekspertyzy stanu technicznego i nośności mostu łukowego wskazywały na obniżanie się stopnia trwałości obiektu. Ograniczono więc możliwość przejazdu tylko dla samochodów osobowych i dostawczych. W roku 2007 samorząd lokalny rozpoczął realizację gruntownego remontu mostu. Wzmocniono jego konstrukcję, wybudowano instalacje odwodnienia jezdni oraz hydroizolację, wykonano nowe balustrady oraz nawierzchnie jezdni i chodników. W ograniczonym wymiarze przywrócono dawny wygląd mostu. Wyizolowane „okno” ukazuje budulec, z którego przed wiekami wzniesiono obiekt.

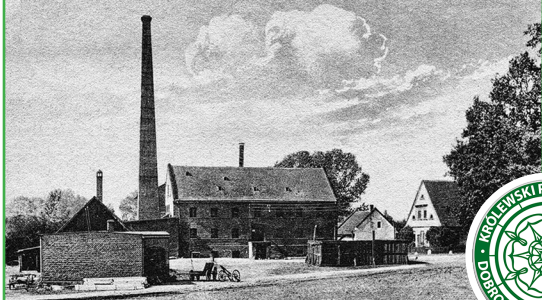
MUZEAUM REGIONALNE W DOBRODZIEŃCU  
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opole



2020



Guttentag O.-S. – Schloß-Brennerei



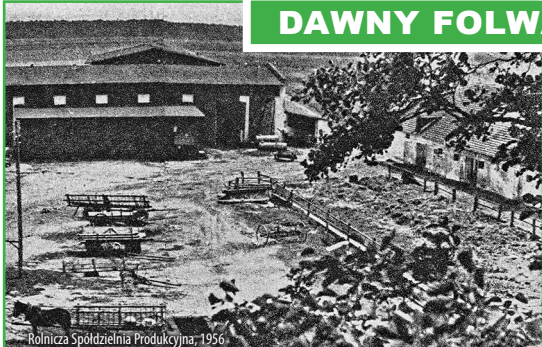
Dworska gorzelnia, czynna przed 1945



Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna, 1956



## DAWNY FOLWARK DWORSKI



Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna, 1956



Zniwa w RSP „Jedność” w Dobrodzieniu, ok. 1960

### Dobrodzień. Dawny folwark

Najstarsza wzmianka o istnieniu dworu pochodzi z 1279 roku. Majątek należał do książąt opolskich do 1452 roku. Wówczas Dobrodzień z miasta książęcego stał się po wsze czasy zależny od swego pana. Znane są nazwiska wszystkich właścicieli dobrodzieńskiego majątku oraz wielu pełnomocników i dzierżawców na przestrzeni wieków. W 1789 roku dobrodzieńskie dobro rycerskie [Rittergut] obejmowało 13 okolicznych folwarków i tworzyło „państwo” Dobrodzień [Herrschaft Guttentag] o powierzchni 8004,83 hektarów. Scałił je książę Friedrich August von Braunschweig, właściciel dóbr w latach 1789–1805. Do majątku w Dobrodzieniu zostały włączone folwarki w Błachowie [Blachow], Makowczycach [Makowczütz] i Marzacie [Marzatka]. Po pożarze miasta (1846) zabudowania folwarczne w Dobrodzieniu, z czworakami i spichlerzem wzniesiono od podstaw do 1850 roku. Odbudowano też browar dworski, założony w 1600 roku i gorzelnię z 1800. W pobliżu, od średniowiecza do końca XIX wieku, znajdował się staw „zamkowy” [Schloßteich]. Przy nim pracował młyn dworski, a w latach 1769–1873 dworski wielki piec i inne urządzenia hutnicze. W 1905 roku, kiedy właścicielem dóbr był król Friedrich August III von Sachsen, dobrodzieński obwód dworski liczył 163 ha. W 8 budynkach mieszkało 156 osób – 136 katolików, 17 ewangelików i 3 żydów, w tym 34 osoby mówiły po niemiecku, 119 – po śląsku i 3 osoby w innym języku. W 1937 roku właścicielem dobrodzieńskich dóbr rycerskich o powierzchni 456 ha był rolnik Ferdinand Schreiber. Na gruntach dawnego dobrodzieńskiego folwarku w latach 1949–1997 gospodarowała Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „Jedność”. Będąc w stanie likwidacji, spółdzielnia wyprzedaje grunty i budynki. Największą prywatną firmą działającą na tym terenie jest ferma drobiu.

MUZEAUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU  
 Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu







## SZPITAL IM. KRÓLOWEJ KAROLI



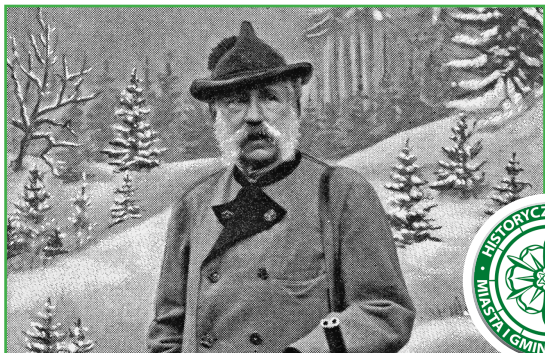
### Dobrodzień. Szpital Miejski

W 1884 roku dobra dobrodzieńskie od spadkobierców księcia von Braunschweig nabyli królowie Saksonii z dynastii Wettinów. Właścicielem „państwa” Dobrodzień [Herrschaft Guttentag] został król Albert I Wettin. Jego małżonka królowa Carola poświęciła się pracy społecznej na rzecz biednych, opuszczonych i chorych. W 1893 roku darowała miastu 40 000 marek na budowę szpitala. Jej życzeniem było, aby posługę w lecznicy pełniły siostry elżbietanki ze zgromadzenia, którego założycielką była Maria Merkert, zwana „śląską samarytanką”. Uroczystości kościelne i wprowadzenie elżbietanek do szpitala odbyło się 26 VI 1894 roku w obecności królewskiej pary – Caroli i Alberta von Sachsen. Na cześć fundatorki, placówce w Dobrodzień w 1898 roku nadano nazwę „Königin-Carola-Stift”. Do tych czasów nawiązuje kaplica szpitalna z okazałymi witrażami z wizerunkami św. Elżbiety i św. Barbary, figura Serca Pana Jezusa oraz krucyfiks przed szpitalem. Po śmierci królowej (1907) siostry musiały kwestować na rzecz szpitala. Wsparcia udzielała też parafia i magistrat. W latach 1923 – 1924 przeprowadzono gruntowną modernizację budynku. W 1956 roku szpital został upaństwowiony. Siostry zakonne zostały zwolnione z pracy i usunięte z placówki. W grudniu 2000 roku szpital zamknięto. 1 IV 2001 utworzono Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Dobrodzień.

#### Ilustracje:

- Szpital-Fundacja Królowej Caroli [Königin Carola-Stiftung], 1909
- Szpital Miejski [Stadt Krankenhaus], 1938
- Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, 2005
- Kaplica szpitalna w 2005, istniejąca od roku 1898





## DAWNY ZAMEK MYŚLIWSKI



### Dobrodzień. Dawny zamek myśliwski

Od 1884 roku właścicielami dobrodzieńskich dóbr rycerskich [Herrschaft Guttentag] byli królowie z rodu Wettin von Sachsen. Królowie sascy byli znani ze swych pasji łowieckich. Dlatego ok. 1890 roku król Albert I Wettin wybudował królewski zamek myśliwski [Königliches Jagdschloß] i nadleśniczkę [Oberförsterei Guttentag] naprzeciwko parku dworskiego. Budynek postawiono przy ulicy Wielkopiecowej [Hochofenstraße], na utwardzonym żużlu hutniczym terenie, gdzie do 1864 roku pracował wielki piec. Wykonano nasadzenia zieleni, więc budynek stał się pośród drzew liściastych i iglastych, w otoczeniu dużego ogrodu. Ulica, wytyczona w późniejszym okresie, otrzymała nazwę Wettiner Straße [Ulica Wetyków]. W „zamku” urządzone mieszkania dla służby leśnej i biuro leśniczego do spraw łowieckich. W suterenie znajdowała się kaplica z witrażami oraz kuchnia z zapleczem sanitarno-higienicznym. Do jadalni, usytuowanej na parterze, posiłki dostarczano przy pomocy ręcznej windy. W obrębie zamku myśliwskiego znajdował się też dom z mieszkaniem furmana. W 1921 roku w jednym lokalu zakwaterował się sztab powstańców śląskich. W latach 1927–1972 budynek należał do Nadleśnictwa Dobrodzień, później do Nadleśnictwa Lubliniec. W roku 2013 zostały sprywatyzowane.

#### Ilustracje:

- Król Albert I Wettin von Sachsen podczas polowania
- Zamek myśliwski w Dobrodziewie (XIX/XX w.)
- Budynek nadleśnictwa w Dobrodziewie, 2000
- Budynek nadleśnictwa w Dobrodziewie, 2018







## KRÓLEWSKA NADLEŚNICZÓWKA



### Dobrodzień. Dawna królewska nadleśniczówka

W okresie przedwojennym budynek leśniczówki w Dobrodzieniu zwano „królewską nadleśniczówką” [Königliche Oberförsterei Guttentag], ponieważ zatrzymywał się w niej król saksoński Friedrich August III, ilekroć odwiedzał swoje rozległe dobrodzieńskie dobra. Wprawdzie nieopodal znajdował się pałac dworski, tj. „Zamek Dobrodzień” [Schloß Guttentag], ale król zawsze wybierał leśniczówkę na miejsce swego pobytu. Ostatni król z dynastii Wettin von Sachsen panował czternaście lat (1904–1918). W Dobrodzieniu był dość regularnie, zwłaszcza w sezonach łowieckich, tytułowany Wielkim łowczym Dobrodzienia. Podczas polowań królowi często towarzyszył hrabia Schaffgotsch. Mieszkańcy miasta i okolicznych wiosek darzyli króla Fryderyka Saskiego ogromnym szacunkiem. Był osobą szczerze lubianą za swoją bezpośredniość i poczucie humoru. Chętnie rozmawiał z mieszkańcami, często spotykał się z poddanymi podczas uroczystości środowiskowych, organizowanych przez leśników. Uczęszczał na Msze święte do kościoła katolickiego, gdzie w prezbiterium miał zarezerwowane dla siebie miejsce. Autorzy wspomnień opisują również spotkania króla z burmistrzem i leśniczymi w leśniczówce. Od roku 1945 w budynku mieszkali pracownicy lasów państwowych. W roku 2013 mieszkania zostały sprywatyzowane.

#### Ilustracje:

- Król Friedrich August III na polowaniu
- Królewska nadleśniczówka w Dobrodzieniu (lata 20. XX w.)
- Dawna leśniczówka w Dobrodzieniu, 2000
- Dawna leśniczówka w Dobrodzieniu, 2002

MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIEŃNIU  
 Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu





## DAWNE STAROSTWO POWIATOWE



### Dobrodzień. Dawne Starostwo Powiatowe

W 1922 roku dokonano podziału Górnego Śląska. Dobrodzień pozostał w granicach Niemiec. Utworzono powiat dobrodzieński [Kreis Guttentag], który obejmował miasto i 27 wiosek. Rozpoczął się okres przyspieszonego rozwoju infrastruktury miasta. Gmach starostwa [Landratsamt] budowano w latach 1924–1926. Mieściły się w nim urzędy starosty i sekretarza powiatowego, skarbowy i katastralny, wydział oświaty, lekarz powiatowy i architekt powiatowy. Inne urzędy znajdowały się w Oleśnie. W wyniku likwidacji prowincji górnośląskiej (1 IV 1939) i utworzenia prowincji śląskiej, od 1 IX 1939 powiat dobrodzieński był połączony z powiatem lublinieckim. W budynku starostwa utworzono drugą szkołę rolniczą z internatem. Później zorganizowano państwowy sierociniec dla stu dzieci. Od roku 1945 mieściły się tu placówki: Państwowy Dom Dziecka (1948–1959), Państwowy Młodzieżowy Zakład Wychowawczy dla chłopców (1959–1961), Państwowy Dom Dziecka (1961–1982), Państwowy Zakład Wychowawczy dla dzieci upośledzonych (1982–1984), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (1984–2009). W wyniku kolejnej reorganizacji utworzono Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii dla chłopców, który z SOSW tworzy Zespół Placówek Edukacyjnych, przygotowujący uczniów do wejścia w dorosłość.

#### Ilustracje:

- Gmach Starostwa Powiatowego w Dobrodzieniu, 1926
- Starostwo Powiatowe w Dobrodzieniu (lata 30. XX w.)
- Zjazd wychowanków Domu Dziecka z lat 1949–1959
- Zespół Placówek Edukacyjnych w Dobrodzieniu





## BUDOWLE MODERNISTYCZNE



Dawna kamienica św. Wojciecha



Dawna willa burmistrza

### Dobrodzień. Kamienica św. Wojciecha • Willa modernistyczna

• Przy ul. Lublinieckiej w latach 30. XX wieku wybudowano modernistyczną kamienicę, w której do roku 1945 mieściła się „Gospoda przy biskupim źródle” [Gaststätte zur Bischofsquelle] oraz „Drogeria św. Wojciecha” [St.-Adalbert-Drogerie und -Warenhandlung] Alberta Neumanna. Lokalna tradycja głosi, że w 984 roku w Dobrodzieniu zatrzymał się biskup Wojciech [Adalbert], w drodze z Prus do Krakowa. Józef Lompa pisał, że *Ś. Wojciech przybył do Dobrodzienia i miał tam na tem miejscu kazanie gdzie na słupie posąg jego na przeciw studzienki stoi, która od niego początek swój wziąć miała. W okolicy Dobrodzienia lud o nim to wspomnienie utrzymuje, że gdy tam przyszedł, na ten czas właśnie kościółek na cześć Ś. Walentego stanowiono*. Budynek przy ulicy Lublinieckiej od roku 1945 należy do miasta i pełni funkcje mieszkalno-użytkowe.

• W XIX wieku pojawiły się nowe materiały budowlane na użytek architektury – stal, aluminium, szkło i żelazobeton. Narodziły się idee „konstruktywizmu” i „funkcjonalizmu”, które w latach 1919–1932 w Weimarze i Dessau krzewił BAUHAS – niemiecka szkoła modernistycznej architektury. Do znanych budowli, wzniesionych na Śląsku w tym stylu, należy dom mieszkalny w Dobrodzieniu, postawiony ok. 1928 roku. Wówczas pełnił funkcję służbowej willi dla burmistrza. Willi nadano reprezentacyjny charakter. Składa się z trzech prostopadłościennych brył. Zastosowanie płaskich dachów spowodowało, że pomieszczenia na drugiej kondygnacji posiadają pełną wysokość. Fasada, pozbawiona elementów dekoracyjnych, posiada jedynie proste gzymsy okienne. Posesję otacza murowane ogrodzenie z metalowymi przesłami. Willę powiązano z ogrodem. Po 1945 urządzono w niej pomieszczenia klasowe i mieszkania dla nauczycieli. Od 2010 jest własnością trzech nauczycielskich rodzin.

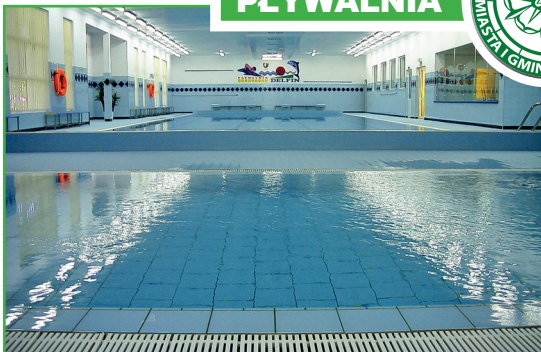




**PŁYWALNIA**



**„DELFIN”**



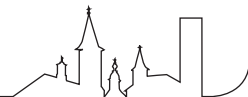
### **Dobrodzień. Kryta pływalnia „Delfin”**

Pływalnia Miejska została wybudowana w latach 1999–2001. Była realizacją założeń programowych Komitetu Obywatelskiego Ślązaków, które zostały przedstawione społeczeństwu w okresie wyborów samorządowych w 1998 roku. Inwestorem był Zarząd Miasta i Gminy Dobrodzień, generalnym wykonawcą – nyskie przedsiębiorstwo „Canada Dom Nysa-Luk”. Powierzchnia zabudowy wyniosła 1040 m<sup>2</sup>, kubatura – 7075 m<sup>3</sup>. Teren wybrukowany liczy 5500 m<sup>2</sup>. Budynek krytej pływalni zaprojektowano w formie dwóch równoległych hal. W pierwszej zlokalizowane jest zaplecze socjalne basenu: szatnie, pomieszczenia medyczne, lokale biurowe i gospodarcze oraz barek; w drugiej – zasadnicza część basenowa z dwiema nieckami o wymiarach: 1,8x3,50x0,80 (m) i 2,8x25,00 x1,20–1,90 (m). Zaplecze technologiczne basenu stanowi kotłownia olejowa oraz urządzenia wentylacyjne i uzdatniające wodę. Obiekt zaprojektowano w technologii szkieletu drewnianego, tzw. kanadyjskiej. Jest w pełni klimatyzowany, bez barier architektonicznych, przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Podczas „Dni Dobrodzienia” – 21 lipca 2001 roku – ks. dziekan pływalnię poświęcił, a burmistrz miasta i gminy dokonał jej symbolicznego otwarcia w obecności radnych oraz licznie zgromadzonych mieszkańców gminy. Oficjalne otwarcie w pełni wyposażonej i zatwierdzonej do użytku pływalni nastąpiło 1 września 2001 roku z udziałem zaproszonych na uroczystość gości – przedstawicieli władz samorządowych wszystkich szczebli z terenu Opolszczyzny. Inwestycję zrealizowano w celu upowszechnienia umiejętności pływania w ramach zajęć szkolnych oraz stworzenia możliwości aktywnego spędzania czasu przez dorosłych mieszkańców miasta i okolicznych miejscowości.

**MUZEAUM REGIONALNE W DOBRODZIEŃIU**  
 Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020







## MUZEUW REGIONALNE



### Dobrodzień. Muzeum Regionalne

• W ramach realizowanego przez Międzygminne Towarzystwo Regionalne Dobrodzień–Zębówice projektu pn. „Dzień Dobry Miasto Dobrodzień – w roku 630. Twego istnienia!”, przy wsparciu finansowym Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i lokalnego samorządu oraz współpracy z firmami i mieszkańcami, w roku 2003 powstała Izba Regionalna w Dobrodzień. Oficjalne otwarcie miało miejsce 31 maja 2004 roku w obecności przedstawicieli Starostwa Powiatowego i Rady Powiatu Oleskiego, Burmistrza Dobrodzienia i Rady Miejskiej oraz dyrekcji, nauczycieli i uczniów okolicznych szkół. Uczestnicy projektu zebrali dobrodzieńskie pamiątki, dokumenty i przedmioty o wartości historycznej i kulturowej, skatalogowali je i opracowali. Wykonano prace projektowe w zakresie kompozycji i kolorystyki wnętrza izby oraz poszczególnych elementów prezentacji muzealnej. Przeprowadzono prace remontowe w pomieszczeniach komunalnych, przeznaczonych na izbę regionalną. Starannie odnowiono elewację budynku oraz klatkę schodową. Wykonano gabloty i stelaże, wyposażono pomieszczenia izby regionalnej w ekspozaty muzealne. Opublikowano informacje o przedsięwzięciu w prasie, radiu i internecie. Izbę Regionalną udostępniono zwiedzającym z terenu gminy, z kraju i zagranicy. Regularnie odbywały się w niej lekcje muzealne i comiesięczne spotkania członków MTRDZ. Wykonano pełną dokumentację fotograficzną.

• 5 maja 2017 roku w pomieszczeniach dotychczasowej Izby Regionalnej odbyła się uroczystość otwarcia Muzeum Regionalnego w Dobrodzień. Prezes MTRDZ Paweł Mrozek, w imieniu członków stowarzyszenia, symbolicznie wręczył klucze i szyld muzeum Agnieszce Hurnik – dyrektorowi Dobrodzieńskiego Ośrodka Kultury i Sportu i zapewnił o wspieraniu działalności instytucji.

MUZEUW REGIONALNE W DOBRODZIEŃIU  
Opracowanie: Paweł Mrozek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu





## MUZEUW REGIONALNE



### Dobrodzień. Muzeum Regionalne

• W ramach realizowanego przez Międzygminne Towarzystwo Regionalne Dobrodzień–Żębówice projektu pn. „Dzień Dobry Miasto Dobrodzień – w roku 630. Twego istnienia!”, przy wsparciu finansowym Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i lokalnego samorządu oraz współpracy z firmami i mieszkańcami, w roku 2003 powstała Izba Regionalna w Dobrodzień. Oficjalne otwarcie miało miejsce 31 maja 2004 roku w obecności przedstawicieli Starostwa Powiatowego i Rady Powiatu Oleskiego, Burmistrza Dobrodzień i Rady Miejskiej oraz dyrekcji, nauczycieli i uczniów okolicznych szkół. Uczestnicy projektu zebrali dobrodzieńskie pamiątki, dokumenty i przedmioty o wartości historycznej i kulturowej, skatalogowali je i opracowali. Wykonano prace projektowe w zakresie kompozycji i kolorystyki wnętrza izby oraz poszczególnych elementów prezentacji muzealnej. Przeprowadzono prace remontowe w pomieszczeniach komunalnych, przeznaczonych na izbę regionalną. Starannie odnowiono elewację budynku oraz klatkę schodową. Wykonano gabloty i stelaże, wyposażono pomieszczenia izby regionalnej w ekspozycje muzealne. Opublikowano informacje o przedsięwzięciu w prasie, radiu i internecie. Izbę Regionalną udostępniono zwiedzającym z terenu gminy, kraju i zagranicy. Regularnie odbywały się w niej lekcje muzealne i comiesięczne spotkania członków MTRDZ. Wykonano pełną dokumentację fotograficzną.

• 5 maja 2017 roku w pomieszczeniach dotychczasowej Izby Regionalnej odbyła się uroczystość otwarcia Muzeum Regionalnego w Dobrodzień. Prezes MTRDZ Paweł Mrozek, w imieniu członków stowarzyszenia, symbolicznie wręczył klucze i szyld muzeum Agnieszce Hurnik – dyrektorowi Dobrodzieńskiego Ośrodka Kultury i Sportu i zapewnił o wspieraniu działalności instytucji.

MUZEUW REGIONALNE W DOBRODZIEŃ  
 Opracowanie: Paweł Mrozek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020





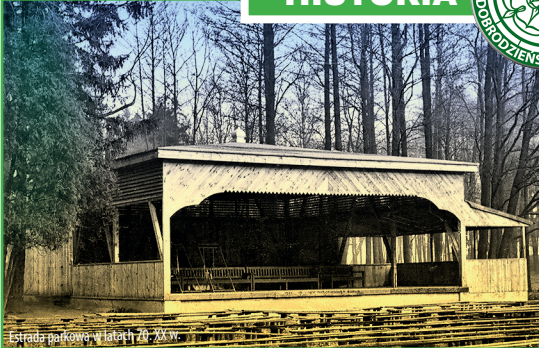


Widok na staw dworski na przełomie XIX/XX w.

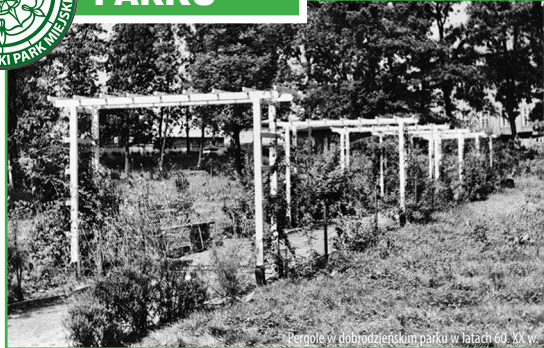


Widok na park dworski na początku XX w.

# HISTORIA PARKU



Estrada parkowa w latach 20. XX w.



Pergole w dobrodzieńskim parku w latach 00. XX w.

**Dobrodzień** – najstarsza wzmianka w kronice miasta o dworze pochodzi z roku 1422. Zarządcą domeny książęcej w Dobrodzeniu został rycerz Hans. W 1452 roku miasto, jako dobro rycerskie, z rąk księcia Bernarda wielkokostrzeleckiego otrzymał Henryk Kranczkowski. W kronice pojawił się zapis o istnieniu zamku warownego i folwarku w tej okolicy. Od średniowiecza do końca XIX w. miejsce dzisiejszego parku zajmował staw zamkowy [Schloßteich]. Przy nim pracował młyn dworski, a w latach 1769–1873 wielki piec i inne urządzenia hutnicze. W latach 1884–1914, kiedy właścicielami „państwa” Dobrodzień [Herrschaft Guttentag] byli królowie sascy, staw został osuszony a na jego miejscu założono park. Granicą parku od południa była droga dojazdowa do folwarku, od zachodu – Hochofenstraße (dzisiaj ulica Piastowska), od północy – ogrody ciągnące się wzdłuż obecnej ul. Pocztowej, a od wschodu – zabudowa zamku. Wytyczono jedną alejkę, w formie nieregularnej pętli. Park przecinały dwa strumienie, łączące się pod kątem prostym w pobliżu ulicy. W skład drzewostanu skupionego na obrzeżach parku wchodziły: świerki, cyprysiki groszkowe, żywotniki zachodnie, dęby i jesiony pensylwańskie oraz pojedyncze egzemplarze kasztanowca, topoli czarnej i innych. W okresie międzywojennym nowo wytyczoną drogę do folwarku obsadzono kasztanowcami i grupą daglezi. W części północnej wybudowano kilka domów. W parku ustawiono pergole z różami, okazałą drewnianą scenę i pomnik poległych w I wojnie światowej (został usunięty w 1945). W tym kształcie park trwał do lat 70. XX wieku. Wówczas władze miasta zlikwidowały estradę i pergole, zamierzając wybudować amfiteatr na miejscu ruiny dworskiej gorzelni. Wytyczono jedynie nowe alejki i uformowano groble zatrzymującą wodę, pełniącą w okresie zimowym funkcję naturalnego lodowiska. Na skutek braku konserwacji park systematycznie niszczał (do 2003).

MUZEAUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU  
 Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



# DOLINKA LESZCZ



Dawny Leszcz



Leszcz latem



Leszcz jesienią



Leszcz zimą

## Dobrodzień. Dolinka Leszcz

To południowa dolinka rzeczki Myślinki o niezbyt łagodnym zboczu i aleja prowadząca od strony starego kamiennego mostu i parku dworskiego w kierunku Hadasików, równoległe do dwóch ulic. Po południowej stronie alejki są pola oraz ogródki działkowe mieszkańców bloków, wybudowanych w okresie działalności Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (1949–1997). Leszcz był ulubionym miejscem spacerów króla saskiego Friedricha Augusta III podczas jego pobytów w Dobrodzieniu w latach 1906–1930. Autor wspomnień przed laty pisał, że *ubrany był wtedy w swój raczej sfatygowany cywilny garnitur, w którym można było sobie wyobrazić każdego, ale nie byłego monarchy. Gdy szedł wzdłuż alei zwanej Lischt, często skręcał w Schloßstraße i maszerował aż do Lublinitzer-Straße...* Jeszcze w latach 60. XX wieku Leszcz był dość zadbanym miejscem rekreacji. Zimą można było tutaj spotkać dzieci zjeżdżające z górki na sankach i łyżwach, a latem spacerujące zakochane pary. Niestety, kilkanaście lat temu wycięto rosnącą wzdłuż alejki leszczynę, charakterystyczny krzew w tej części miasta. Zbocze dolinki porośnięte nasadzonymi w przeszłości różnymi gatunkami drzew, teraz porastają samosiejki. Mimo wszystko, jest to nadal dość urokliwa trasa spacerowa. Od strony wschodniej dolinka Myślinki łączy się ze stawem, który również był miejscem rekreacji w okresie przedwojennym. W sąsiedztwie zalewu, w 1965 roku wybudowano basen na powietrzu. Funkcjonował do roku 2000. W związku z tym, że zarządca w kolejnych latach nie uzyskał pozwolenia na użytkowanie basenu, radni Dobrodzienia w 2002 roku przekazali obiekt do zagospodarowania członkom dobrodzińskiego koła Polskiego Związku Wędkarskiego. Do basenu i zalewu wędkarze corocznie wpuszczają zakupione różne gatunki ryb i organizują kilka imprez środowiskowych.

MUZEAUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU  
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020







Teren źródłiskowy Myślinki we Zwozie



Stawy na Myślince w Głowczycach

## RZKA MYŚLINKA



Połączenie Myślinki z innym ciekami w dobrodzieńskim parku



Spływ Myślinki do Myśliny w Warłowie

### Dobrodzień. Rzeka Myślinka

Jedną z rzek przepływających przez teren gminy Dobrodzień jest Myślinka [Nosek, Guttentager Wasser]. Swoj początek bierze we Zwozie, w terenie łąkowo-leśnym. Koryto rzeczne na odcinku leśnym przez większą część roku jest wyschnięte. Natomiast woda podziemna stale wydostaje się na powierzchnię w postaci podmokłości łąkowych. Jest to obszar źródłiskowy Myślinki. W epoce lodowcowej siła niszcząca wód była duża, o czym świadczą głęboko wcięte dolinki. Rzeczka wypływająca z terenu płaskiego we Zwozie, meandrując wśród łąk i pól wpływa w te dość głębokie i strome miejscami polodowcowe wąwozy o dużych walorach krajobrazowych. W dolince, między Głowczycami a Gosławicami, łączy kilka stawów rybnych. Te miejsca są bogate pod względem florystycznym i faunistycznym. Od strony Hadasików przecina granicę miasta i zasila również stawy w Dobrodzieniu. W odległej przeszłości wpływające do Stawu Zamkowego wody Myślinki spiętrzone, aby napędzała koła młyńskie lub urządzenia wielkiego pieca hutniczego (1769–1873). Po jego likwidacji ponownie działał tu młyn. W latach 1884–1914 staw osuszano, uformowano koryto rzeczne i stworzono park dworski. Również w okolicznych wsiach nad brzegami Myślinki przez wieki pracowały młyny i kuźnice dworskie. W przeszłości rzeczka Myślinka musiała zapewniać dostatek wody, skoro do napędu miechów nadmuchu i poruszania młota mechanicznego używano kół wodnych. Zakłady kuźnicze w Ligocie Dobrodzieńskiej, Makowczycach i Turzy należały do najstarszych w regionie. Do lat 60. XX wieku na całej swej długości rzeczka obfitowała w drobne ryby i raki. Później stawała się ciekami zanieczyszczonym ściekami z pobliskich zakładów. Od kilku lat stopniowo odradza się życie biologiczne w rzece. Myślinka wpływa do rzeki Myśliny wśród pól w Warłowie.

MUZEAUM REGIONALNE W DOBRODZIEŃNIU  
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020



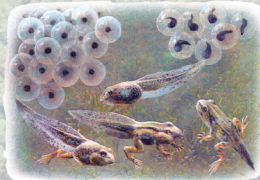
**Staw to miejsce, w którym żyją nie tylko ryby. To miejsce godów i rozrodu płazów. Takimi są żaby, których jest ok. 30 rodzajów i ponad 400 gatunków.**

**W Polsce wszystkie gatunki żab są objęte ochroną ścisłą.**



**Żopucha szara**  
Prowadzi nocny tryb życia.

W wodzie składane są jaja płazów zwane skrzekami. Są to galaretowate kuleczki, pęczniące w wodzie, stanowiące źródło pożywienia dla larw.



Z jaj wylęgają się larwa zwana kijanką, posiadająca ogon, skrzela i narząd linii bocznej.

W okresie przeobrażania w postać dorosłą, u żab następuje zanik skrzeli. W ich miejsce powstają płuca, a organizm przechodzi na lądowy tryb życia.



**Żaba śmieszka**  
Aktywna w dzień i w noc.



**Żaba jeziorkowa**  
Aktywna w dzień.



**Żaba moczarowa**  
Aktywna w dzień.

**Żaba zwinka**

Wykonuje skoki dwumetrowej długości.



**Żaba wodna**  
Jest gatunkiem dziennym.

**Żaba trawna**

Aktywna o zmierzchu i nocą.



**Dobrodzień. Przyrodniczo-historyczny szlak turystyczny w parku miejskim. Tablica edukacyjna „Staw parkowy”.**

Dobrodzieński park jest miejską przestrzenią rekreacyjną, obszarem aktywnego wypoczynku, sportu, kultury i edukacji ekologicznej.

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku. Radni Miasta i Gminy oraz Burmistrz Dobrodzienia Lidia Kontry dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu zrealizowali projekt polegający na usunięciu martwych i powalonych drzew, pielęgnacyjnym cięciu drzew i zabiegach leczniczych, uregulowaniu cieków wodnych i odnowieniu murawy.

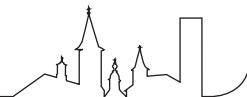
Został zachowany skład i zasięg drzewostanu oraz odtworzono przebieg głównych alejek. Podjęte działania nie zaburzyły dawnej kompozycji parkowej, mimo że wprowadzono nowe elementy przestrzennego zagospodarowania: plac zabaw dla dzieci, stylowe ławki i kosze na odpadki oraz tablice informacyjne.

Ścieżki dydaktyczne – miejska i parkowa – z tablicami opisującymi historię miasta i parku, obiekty historyczne, zbiorowiska roślinne i występujące zwierzęta, obejmują tematykę: Historia miasta > Ratusz miejski > Kościół św. Marii Magdaleny > Kościół św. Walentego > Kościół poewangelicki / katolicy NNMP > Cmentarz ewangelicki > Dom Sióstr Elżbietanek > Szpital Królowej Karoli > Historia parku > Rzeka Myślinka > Upamiętnienie poległych > Staw parkowy > Plac zabaw > Ptasi zegar > Kwiaty i owoce drzew > Żabytkowy most > Zamek Dobrodzień > Dawny folwark > Dolinka Leszcz > Cmentarz żydowski > Dawne Starostwo Powiatowe > Dawna królewska nadleśniczówka > Dawny królewski zamek myśliwski.

**MUZEUW REGIONALNE W DOBRODZIENIU**  
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu

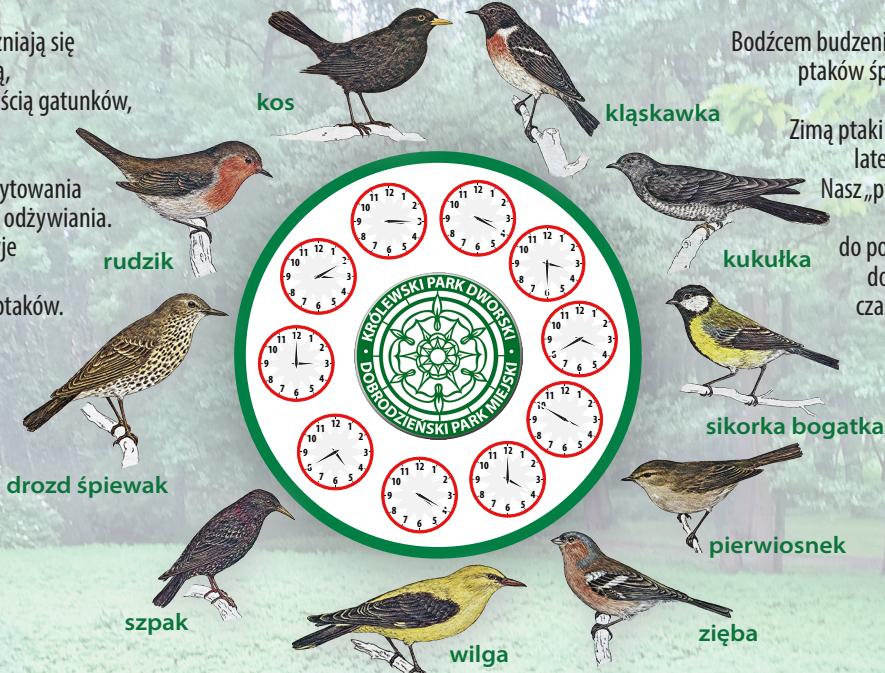


2020





Ptaki wyróżniają się liczebnością, różnorodnością gatunków, barwą, śpiewem, miejscem bytowania i sposobem odżywiania. Na Ziemi żyje około 8 600 gatunków ptaków.



Bodźcem budzenia się ze snu ptaków śpiewających jest świt. Zimą ptaki śpią dłużej, latem – krócej. Nasz „ptasi budzik” odnosi się do połowy maja, do godz. 4:40 czasu letniego.

## Ptaki są fenomenem w królestwie zwierząt

**Dobrodzień. Przyrodniczo-historyczny szlak turystyczny w parku miejskim. Tablica edukacyjna „Ptasi zegar”.**

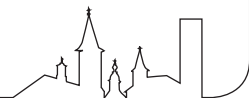
Dobrodzieński park jest miejską przestrzenią rekreacyjną, obszarem aktywnego wypoczynku, sportu, kultury i edukacji ekologicznej.

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku. Radni Miasta i Gminy oraz Burmistrz Dobrodzienia Lidia Kontny dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu zrealizowali projekt polegający na usunięciu martwych i powalonych drzew, pielęgnacyjnym cięciu drzew i zabiegach leczniczych, uregulowaniu cieków wodnych i odnowieniu murawy.

Został zachowany skład i zasięg drzewostanu oraz odtworzono przebieg głównych alejek. Podjęte działania nie zaburzyły dawnej kompozycji parkowej, mimo że wprowadzono nowe elementy przestrzennego zagospodarowania: plac zabaw dla dzieci, stylowe ławki i kosze na odpadki oraz tablice informacyjne.

Ścieżki dydaktyczne – miejska i parkowa – z tablicami opisującymi historię miasta i parku, obiekty historyczne, zbiorowiska roślinne i występujące zwierzęta, obejmują tematykę: Historia miasta > Ratusz miejski > Kościół św. Marii Magdaleny > Kościół św. Walentego > Kościół poewangelicki / katolicy NNMP > Cmentarz ewangelicki > Dom Sióstr Elżbietanek > Szpital Królowej Karoli > Historia parku > Rzeka Myślinka > Upamiętnienie poległych > Staw parkowy > Plac zabaw > Ptasi zegar > Kwiaty i owoce drzew > Żabytkowy most > Zamek Dobrodzień > Dawny folwark > Dolinka Leszcz > Cmentarz żydowski > Dawne Starostwo Powiatowe > Dawna królewska nadleśniczówka > Dawny królewski zamek myśliwski.

MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU  
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



**Drzewa i krzewy to ulubione miejsce ptaków.** Są dla nich domem i olbrzymią stołówką. W koronach drzew wyśpiewują swoje trele i zakładają gniazda. W cieniu tych samych drzew odpoczywamy i my, ciesząc się ich widokiem.



## Dobrodzień. Przyrodniczo-historyczny szlak turystyczny w parku miejskim. Tablica edukacyjna „Kwiaty i owoce drzew”.

Dobrodziński park jest miejską przestrzenią rekreacyjną, obszarem aktywnego wypoczynku, sportu, kultury i edukacji ekologicznej.

Rewitalizację parku przeprowadzono w 2003 roku. Radni Miasta i Gminy oraz Burmistrz Dobrodzienia Lidia Kontny dzięki pomocy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu zrealizowali projekt polegający na usunięciu martwych i powalonych drzew, pielęgnacyjnym cięciu drzew i zabiegach leczniczych, uregulowaniu cieków wodnych i odnowieniu murawy.

Został zachowany skład i zasięg drzewostanu oraz odtworzono przebieg głównych alejek. Podjęte działania nie zaburzyły dawnej kompozycji parkowej, mimo że wprowadzono nowe elementy przestrzennego zagospodarowania: plac zabaw dla dzieci, stylowe ławki i kosze na odpadki oraz tablice informacyjne.

Ścieżki dydaktyczne – miejska i parkowa – z tablicami opisującymi historię miasta i parku, obiekty historyczne, zbiorowiska roślinne i występujące zwierzęta, obejmują tematykę: Historia miasta > Ratusz miejski > Kościół św. Marii Magdaleny > Kościół św. Walentego > Kościół poewangelicki / katolicki NNMP > Cmentarz ewangelicki > Dom Sióstr Elżbietanek > Szpital Królowej Karoli > Historia parku > Rzeka Myślinka > Upamiętnienie poległych > Staw parkowy > Plac zabaw > Ptasí zegar > Kwiaty i owoce drzew > Zabytkowy most > Zamek Dobrodzień > Dawny folwark > Dolinka Leszcz > Cmentarz żydowski > Dawne Starostwo Powiatowe > Dawna królewska nadleśniczówka > Dawny królewski zamek myśliwski.

MUZEUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU  
Opracowanie: Paweł Mrózsek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020







Dobrodzień  
miasto stolarzy

### MURAL zaprojektowany i wykonany wspólnie przez firmy **MEBLE BRYŁKA** oraz **WALLART**. Znajduje się w Dobrodzieniu przy ul. Lublinieckiej 53

• Miasto i gmina Dobrodzień są znane z tradycji stolarskich. Pierwsza wzmianka o działalności cechowej na ziemi dobrodzieńskiej pojawiła się w XIV wieku. Działo tu 7 cechów branzowych. Jednakże, począwszy od średniowiecza do drugiej połowy XIX wieku, właściciele ziemscy wysokie dochody czerpali z działalności licznych kuźnic i wielkich pieców. Od lat 70. XIX wieku następował zmierzch tutejszego hutnictwa, które nie potrafiło sprostać konkurencji dużych górnośląskich hut. W końcowej fazie istnienia wyroby były przeznaczone przeważnie na potrzeby dworskie i miejscowe. Wówczas zaznaczył się szybki rozwój warsztatów rzemieślniczych, w tym w branży stolarskiej. Według listy opodatkowania przemysłowego na rok budżetowy 1877/78 działalność gospodarczą prowadziło już 125 podmiotów. Od XIX wieku następuje systematyczny rozwój stolarstwa w Dobrodzieniu. W 1849 roku pracowało tu 11 mistrzów, a w 1922 w mieście było już 80 warsztatów o specjalności meblowej i stolarstwa budowlanego. Dalszy rozwój dobrodzieńskiego rzemiosła w tej dziedzinie następuje systematycznie od roku 1990.

• Od przełomu XX/XXI wieku na terenie gminy działa ponad 500 podmiotów gospodarczych, które prowadzą działalność w zakresie produkcji, usług i handlu. W dziedzinie stolarstwa działalność prowadzi ponad sto zakładów, głównie o specjalności meblowej i tapicerskiej. Dobrodzieńskie meble zyskują nabywców nie tylko na rynku krajowym, ale dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii, indywidualnym rozwiązaniom, ciekawemu wzornictwu i doskonałej jakości cieszą się dużym powodzeniem poza granicami kraju.

MUZEAUM REGIONALNE W DOBRODZIENIU

Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu



2020





# Dobrodzień

miasto stolarzy



## MURAL zaprojektowany i wykonany wspólnie przez firmy MEBLE BRYŁKA oraz WALLART. Znajduje się w Dobrodzieniu przy ul. Lublinieckiej 53

• Miasto i gmina Dobrodzień są znane z tradycji stolarskich. Pierwsza wzmianka o działalności cechowej na ziemi dobrodzieńskiej pojawiła się w XIV wieku. Działo tu 7 cechów branzowych. Jednakże, począwszy od średniowiecza do drugiej połowy XIX wieku, właściciele ziemscy wysokie dochody czerpali z działalności licznych kuźnic i wielkich pieców. Od lat 70. XIX wieku następował zmierzch tutejszego hutnictwa, które nie potrafiło sprostać konkurencji dużych górnośląskich hut. W końcowej fazie istnienia wyroby były przeznaczane przeważnie na potrzeby dworskie i miejscowe. Wówczas zaznaczył się szybki rozwój warsztatów rzemieślniczych, w tym w branży stolarskiej. Według listy opodatkowania przemysłowego na rok budżetowy 1877/78 działalność gospodarczą prowadziło już 125 podmiotów. Od XIX wieku następuje systematyczny rozwój stolarstwa w Dobrodzieniu. W 1849 roku pracowało tu 11 mistrzów, a w 1922 w mieście było już 80 warsztatów o specjalności meblowej i stolarstwa budowlanego. Dalszy rozwój dobrodzieńskiego rzemiosła w tej dziedzinie następuje systematycznie od roku 1990.

• Od przełomu XX/XXI wieku na terenie gminy działa ponad 500 podmiotów gospodarczych, które prowadzą działalność w zakresie produkcji, usług i handlu. W dziedzinie stolarstwa działalność prowadzi ponad sto zakładów, głównie o specjalności meblowej i tapicerskiej. Dobrodzieńskie meble zyskują nabywców nie tylko na rynku krajowym, ale dzięki zastosowaniu nowoczesnych technologii, indywidualnym rozwiązaniom, ciekawemu wzornictwu i doskonałej jakości cieszą się dużym powodzeniem poza granicami kraju.

MUZEUW REGIONALNE W DOBRODZIENIU  
Opracowanie: Paweł Miroszek • Druk: Drukarnia Świętego Krzyża w Opolu

